

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ  
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ  
ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ**

**Γνωστικό Αντικείμενο: ΛΑΤΙΝΙΚΑ**

**Ημερομηνία Εξέτασης: 7/11/2017**

**ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ**

## ΑΣΚΗΣΗ 1

### Ερώτηση:

Ποιος από τους ρηματικούς τύπους που ακολουθούν συμπληρώνει ορθά την πιο κάτω περίοδο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας. **(Μονάδες 6)**

Si dux velit, omnes milites domum \_\_\_\_\_.

- A. redeunt
- B. redirent
- Γ. redeant
- Δ. redissent

### Απάντηση:

Ορθή απάντηση: **Γ. redeant**

**(Μον. 2)**

Δικαιολόγηση: Ο τύπος αυτός συμπληρώνει υποθετικό λόγο γ' είδους, δυνατή/πιθανή υπόθεση, που απαιτεί στην απόδοση υποτακτική αρκτικού χρόνου.

**(Μον. 4)**

## ΑΣΚΗΣΗ 2

Ο εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές να μεταφέρουν σε παθητική σύνταξη την ακόλουθη πρόταση:

Sedulius dux occidit Romanos

Κατά τη διόρθωση επεσήμανε τα πιο κάτω λάθη των μαθητών του:

- A. Romani a Sedulium ducem occiduntur
- B. Romani a Sedulio duce occidunt
- Γ. Romani a Sedulii ducis occiduntur

### Ερώτηση:

α) Πώς θα ομαδοποιήσετε τις πιο πάνω λανθασμένες απαντήσεις, ώστε να εξηγήσετε το κοινό λάθος και να βοηθήσετε τους μαθητές να κατανοήσουν τη σωστή απάντηση;

- α) Α και Γ                      β) Β και Γ                      γ) Α και Β                      δ) Α, Β και Γ

β) Να αιτιολογήσετε σύντομα (μέχρι 30 λέξεις) την επιλογή σας.

**(Μονάδες 7)**

**Απάντηση:**

α) Ορθή απάντηση α) Α και Γ

**(Μον. 3)**

β) Και στις δύο αυτές απαντήσεις (Α και Γ) παρατηρείται σφάλμα στη σύνταξη της πρόθεσης a ή ab + αφαιρετική / εσφαλμένος τρόπος δήλωσης του ποιητικού αιτίου.

**(Μον. 4)**

**ΑΣΚΗΣΗ 3**

Δόθηκε στους μαθητές η πρόταση «miles in castris est». Τους ζητήθηκε να αντικαταστήσουν τη φράση «in castris» χρησιμοποιώντας τη λέξη «Roma» στον αντίστοιχο συντακτικό ρόλο. Κάποιοι μαθητές, εσφαλμένα, την αντικατέστησε με τη φράση «in Romā».

**Ερώτηση:**

Πώς θα καθοδηγήσετε τον μαθητή (μέχρι 50 λέξεις) στη σωστή απάντηση;

**(Μονάδες 10)**

**Απάντηση:**

- Η λέξη Roma είναι όνομα πόλης, α' κλίσης, ενικού αριθμού
- Η στάση σε τόπο σε αυτή την περίπτωση δηλώνεται με απρόθετη γενική ενικού
- Ορθός τρόπος δήλωσης: Romae

**(Μον.10)**

**ΑΣΚΗΣΗ 4**

Κατά τη διδασκαλία του μαθήματος XLVIII «Το ελάφι του Σερτωρίου» οι μαθητές συναντούν, μεταξύ άλλων, για πρώτη φορά τις εξής λέξεις:

α) pulchritudo

β) utilis

γ) praecipio

δ) admiratio

Να δώσετε για την κάθε περίπτωση μία ετυμολογικώς συγγενή λέξη, γνωστή στους μαθητές από προηγούμενα κείμενα, που θα χρησιμοποιούσατε για να τους διευκολύνετε στην κατανόηση της σημασίας των νέων αυτών λέξεων.

**(Μονάδες 8)**

**Απάντηση:**

- α) pulchritudo: pulcher
- β) utilis: utilitas ή utor ή usus
- γ) praecipio: praeceptor
- δ) admiratio: admiror

**(Μov. 4 X 2)**

**ΑΣΚΗΣΗ 5**

Ο εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές να μεταφέρουν στη Λατινική την εξής περίοδο: «Οι απεσταλμένοι του βασιλιά ήρθαν, για να παραδώσουν τις επιστολές». Οι μαθητές έδωσαν τις ακόλουθες απαντήσεις:

- A. Legati regis venerunt, ut epistulas traderent
- B. Legati regis venerunt epistulas traditum
- Γ. Legati regis venerunt epistularum tradendarum causa
- Δ. Legati regis venerunt ad epistulas tradendum

**Ερώτηση:**

- α) Ποια από τις δοθείσες απαντήσεις είναι η εσφαλμένη;
- β) Να καταγράψετε διορθωμένη την περίοδο στην οποία παρουσιάζεται το σφάλμα.

**(Μονάδες 12)**

**Απάντηση:**

- α) Εσφαλμένη είναι η απάντηση Δ **(Μov. 6)**
- β) Διόρθωση: Legati regis venerunt ad epistulas tradendas **(Μov. 6)**

## ΑΣΚΗΣΗ 6

Δίδεται το ακόλουθο απόσπασμα από το μάθημα XXXVIII «Η μοίρα της Καικιλίας»:

*Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur.*

Όταν ζητήθηκε από τους μαθητές να μεταφράσουν το απόσπασμα αυτό, ένας μαθητής μετέφρασε ως ακολούθως:

«Καθόταν δηλαδή για πολλή ώρα σε μικρό ιερό κάποια νύχτα μαζί με την κόρη της αδερφής (της) και περίμενε μέχρι να ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στον σκοπό (για τον οποίο ήταν εκεί)».

### Ερώτηση:

- α) Σε ποιο σφάλμα υπέπεσε ο μαθητής κατά τη μεταφραστική διαδικασία;
- β) Ποια συγκεκριμένα βήματα θα ακολουθήσετε (μέχρι 60 λέξεις), προκειμένου να τον βοηθήσετε να κατανοήσει και να διορθώσει το σφάλμα του;

**(Μονάδες 10)**

### Απάντηση:

- α) Λανθασμένη σύναψη του επιθετικού προσδιορισμού quodam με τη λέξη nocte και όχι με τη λέξη sacello
- (Μον. 4)**
- β) - γραμματική αναγνώριση των τύπων sacello, quodam και nocte, με έμφαση στο γένος τους
- διαπίστωση αδυναμίας σύναψης του nocte (γένους θηλυκού) με το quodam, που δεν είναι θηλυκού γένους
- Δυνατότητα σύναψης του quodam μόνο με το sacello (γένους ουδετέρου)
- Ορθή απόδοση: ... σε κάποιο μικρό ιερό τη νύχτα ...

**(Μον. 6)**

## ΑΣΚΗΣΗ 7

Ο εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές του να τρέψουν στη Λατινική την ακόλουθη περίοδο:

«Ο Σωκράτης τιμωρήθηκε με θάνατο, επειδή τάχα διέφθειρε τους νέους»

Κατά τη διόρθωση επεσήμανε τις εξής απαντήσεις:

- A. Socrates morte multatus est, cum iuvenes corrumpat
- B. Socrates morte multatus est, quia iuvenes corrumperet
- Γ. Socrates morte multatus est, quod iuvenes corrumpit
- Δ. Socrates morte multatus est, dum iuvenes corrumpit

### Ερώτηση:

α) Ποια είναι η σωστή απάντηση;

β) Πώς θα καθοδηγήσετε τους μαθητές (μέχρι 80 λέξεις), ώστε να κατανοήσουν το σφάλμα σε κάθε μία από τις άλλες τρεις απαντήσεις;

**(Μονάδες 10)**

### Απάντηση:

α) Ορθή είναι η απάντηση Β

**(Μον. 4)**

β) - Στην απάντηση Α το σφάλμα έγκειται στην παραβίαση του κανόνα ακολουθίας των χρόνων

- Στην απάντηση Γ δεν λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η αιτιολογία είναι υποκειμενική και συνεπώς απαιτείται χρήση υποτακτικής

- Στην απάντηση Δ ο σύνδεσμος εισαγωγής dum χρησιμοποιήθηκε λανθασμένα, αφού δεν εισάγει αιτιολογική πρόταση

**(Μον. 3Χ2 = 6)**

## ΑΣΚΗΣΗ 8

Ζητήσατε από τους μαθητές σας να αναγνωρίσουν συντακτικώς την υπογραμμισμένη λέξη του πιο κάτω αποσπάσματος από το μάθημα XXXIII «Καιρός για ανασυγκρότηση»:

*Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis percussa.*

### **Ερώτηση:**

Κάποιοι μαθητές την αναγνώρισαν ως δοτική προσωπική χαριστική. Πώς θα τους κατευθύνετε στη σωστή απάντηση αξιοποιώντας την ανάλογη συντακτική δομή της Αρχαίας Ελληνικής; Να ενισχύσετε την απάντησή σας δίδοντας ένα παράδειγμα από την Αρχαία Ελληνική.

**(Μονάδες 10)**

### **Απάντηση:**

- Δήλωση του ποιητικού αιτίου με δοτική στην παθητική περιφραστική συζυγία
- Συσχέτιση της σύνταξης του γερονδιακού με τη σύνταξη των ρηματικών επιθέτων σε -τέος/α/ον της Αρχαίας Ελληνικής, όπου το ποιητικό αίτιο επίσης δηλώνεται με δοτική
- Ενδεικτικό παράδειγμα: Διαβατέος ἔστιν ἡμῖν ὁ ποταμός.

**(Μον. 10)**

## ΑΣΚΗΣΗ 9

Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το παρακάτω κείμενο:

**(Μονάδες 15)**

Haec ego et multa alia cogitans hoc videbam, si rem publicam mea mors interemisset, neminem umquam fore, qui auderet contra improbos cives suscipere salutem rei publicae.

M. T. Ciceronis, *Pro Sestio* 49 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

suscipio (3): αναλαμβάνω

Ενδεικτική μετάφραση:

Εγώ σκεπτόμενος αυτά και πολλά άλλα έβλεπτα αυτό/το εξής, ότι (δηλαδή), αν ο θάνατός μου θα είχε φθείρει/εξολοθρεύσει την πολιτεία, κανείς ποτέ δεν θα υπήρχε που/ώστε να τολμούσε να αναλάβει τη σωτηρία της πολιτείας ενάντια στους αχρείους πολίτες.

Haec ego et multa alia cogitans hoc videbam,	4
si rem publicam mea mors interemisset,	3
neminem umquam fore,	2
qui auderet contra improbos cives suscipere salutem rei publicae.	6

### ΑΣΚΗΣΗ 10

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του κεφαλαίου VI «Οι νόμοι», όπου τονίζεται η σημασία των νόμων στην εύρυθμη λειτουργία της πολιτείας, ο εκπαιδευτικός προτίθεται να συζητήσει με τους μαθητές του την αξία της πήρησης των νόμων σε μια πολιτεία, παραθέτοντας σχετικές λατινικές πηγές.

**Ερώτηση:**

Από τα διασκευασμένα κείμενα που ακολουθούν ποιο είναι το καταλληλότερο για την επίτευξη του συγκεκριμένου διδακτικού στόχου; Να αιολογήσετε συνοπτικά (μέχρι 50 λέξεις) την επιλογή σας τόσο για το κείμενο που επιλέγετε όσο και για αυτό που απορρίπτετε.

**(Μονάδες 12)**

A. Haec igitur lex in amicitia est, ut neque rogemus res turpes nec faciamus rogati. Turpis enim excusatio est et minime accipienda, si quis contra rem publicam se amici causa fecisse fateatur.

B. Ergo expectate leges, quae genus illud optimum rei publicae contineant, et si quae forte a me rogabuntur, quae non sint in nostra re publica nec fuerint, tamen erunt in more maiorum, qui tum ut lex validus est.

**Απάντηση:**

- Κατάλληλότερο θεωρείται το κείμενο Β, όπου αναφέρεται η δυνατότητα συμβολής των νόμων στη συνοχή της πολιτείας

-

**(Μov. 6)**

- Το κείμενο Α δεν είναι κατάλληλο, γιατί αναφέρεται σε νόμο (αρχή, κανόνα) που διέπει τη φιλία

**(Μov. 6)**

**-ΤΕΛΟΣ-**